

Dr hab. Piotr Twardzisz
Uniwersytet Warszawski
Wydział Lingwistyki Stosowanej
p.twardzisz@uw.edu.pl

**Recenzja dorobku naukowego
Pani dr Igi Lehman
w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo**

1. Ocena uzyskanych kwalifikacji (sylwetka Habilitantki)

Pani dr Iga Lehman uzyskała stopień magistra filologii angielskiej na Uniwersytecie Łódzkim w 1994 r. Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa Habilitantka uzyskała na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *The co-construction of authorial identity in student writing in Polish and English*. Stopień został nadany uchwałą Instytutu Anglistyki Społecznej Akademii Nauk w Łodzi z dn. 19 marca 2014 r. Promotorem rozprawy była prof. dr hab. Barbara Kryk-Kastovsky.

W oparciu o informacje zawarte w tabeli na s. 1 autoreferatu, po uzyskaniu magisterium p. dr Lehman pracowała w szkolnictwie wyższym. Najpierw prowadziła zajęcia z j. angielskiego na warszawskiej SWPS (1996–2006). Następnie pracowała jako wykładowca na dwóch uczelniach amerykańskich (University of Southern Maine, Portland, 2007–2009, oraz University of North Texas, Denton, 2009–2010). W latach 2010–2012, Habilitantka związana była z warszawską Uczelnią Vistula, gdzie pracowała jako wykładowca. Ponownie prowadziła zajęcia na SWPS w latach 2014–2015. Od roku 2012 związana jest ze Społeczną Akademią Nauk w Warszawie.

W dalszej części autoreferatu (s. 17–19), Habilitantka nazywa opisowo okres pomiędzy uzyskaniem magisterium i doktoratem „przerwą w pracy naukowo-badawczej”. Nie uważam, żeby współpraca z amerykańskimi i innymi uczelniami, chociażby jedynie dydaktyczna, była przerwą w pracy naukowo-badawczej w tym konkretnym przypadku. Wręcz przeciwnie. Pobyt i praca dydaktyczna na poziomie akademickim w środowisku wielonarodowym i wielokulturowym nie może nie mieć żadnego związku z późniejszymi osiągnięciami badawczymi. Aktualni dyrektorzy wymienionych w autoreferacie jednostek potwierdzają (mailem) aktywność dydaktyczną p. dr Lehman. Prof. Shelton Waldrep (obecny dyrektor Instytutu Anglistyki na University of Southern Maine w Portland) potwierdza na podstawie zachowanych dokumentów, że p. Lehman prowadziła zajęcia w trymestrze jesiennym 2007 r. z dwiema grupami „ENG 120” („wstęp do literatury”). Z kolei mgr Carol Ogden (dyrektor Instytutu Intensywnego Angielskiego na University of North Texas w Denton) potwierdza, że p. Lehman prowadziła zajęcia od stycznia do grudnia 2009 r. (w trakcie pięciu 8-tygodniowych bloków dydaktycznych). Prowadzone zajęcia należały do grupy „umiejętności akademickich” na poziomach 4. (średniozaawansowany wyższy), 5. (zaawansowany niższy) i 6. (zaawansowany). Istnieje bezpośredni związek pomiędzy doświadczeniem akademickim zdobytym przez Habilitantkę w tym okresie, a jej późniejszą pracą badawczą i wynikającymi z niej publikacjami, co sama (niekonsekwentnie) potwierdza na s. 18 autoreferatu w 2. akapicie („... wykorzystuję do dziś w swoich badaniach naukowych ...”, „... zainspirowało moje dzisiejsze zainteresowania naukowe ...”). Potwierdza to również w swojej książce (rozd. 3, s. 101, 105). Podsumowując ten wątek, stwierdzam, że Habilitantka powinna skrupulatnie wykazać oczywiste związki pomiędzy doświadczeniami „amerykańskimi”, a jej obecną pracą i dorobkiem badawczym.

2. Ocena osiągnięcia naukowego

Podstawą wniosku p. dr Lehman o wszczęcie postępowania habilitacyjnego jest osiągnięcie naukowe w postaci opublikowanej w 2018 r. monografii pt. *Authorial Presence in English Academic Texts. A Comparative Study of Student Writing Across Cultures and Disciplines* (Berlin: Peter Lang). Książka została wydana w serii: *Studies in Language, Culture and Society*. Składa się z czterech rozdziałów, wstępu, ośmiu załączników i bibliografii (łącznie 251 stron). Nie zawiera żadnego indeksu, np. autorów.

W swojej tematyce monografia obejmuje kilka subdyscyplin językoznawstwa. Są nimi: lingwistyka stosowana, socjolingwistyka, nauczanie/ przyswajanie drugiego języka, pisanie akademickie, analiza dyskursu, krytyczna analiza dyskursu i antropologia lingwistyczna. Oparcie swoje znajduje również w kilku teoriach socjologicznych i psychologicznych. Zakres tematyczny jest więc bardzo szeroki. Napisanie tego rodzaju książki niewątpliwie wymaga od jej autora ogromu pracy i związanego z nią czasu, ale także, jeśli nie przede wszystkim, czytania i orientacji w wielu kwestiach. W trakcie pobieżnego przeglądu wstępu, rozdziałów i dodatkowych elementów, praca sprawia dobre wrażenie. Książka wygląda na dopracowaną językowo i edytorsko. Napisana jest po angielsku i stwierdzam, że jest to bardzo dobra angielszczyzna, dopracowana pod każdym względem.

Habilitantkę głównie interesuje to, jak studenci uniwersyteccy – pochodzący z różnych kultur i reprezentujący różne dyscypliny akademickie – przedstawiają siebie (autorów tekstów akademickich). Kluczowym i podstawowym pojęciem jest tutaj „tożsamość” (*identity*) oraz cały szereg pojęć złożonych zbudowanych na tym koncepcie, takich jak *aspekty tożsamości*, *konceptualizacja tożsamości*, *tożsamość autorska*, *tożsamość akademicka*, *akt tożsamości*, *badania tożsamościowe*, *teoretycy tożsamości*, *wyimaginowane tożsamości*, *tożsamość dyskursywna*, *(re)konstrukcja tożsamości* itd. Innymi kluczowymi pojęciami w tej pracy są: głos (*voice*), dyskurs (*discourse*), gatunek (*genre*), społeczny (*social*), kultura (*culture*), autorska jaźń (*self*) itd. Oczywiście, lista kluczowych pojęć jest dużo dłuższa. Może jedynie dziwić, że „język” – główne pojęcie językoznawcze – jest słabo widoczne w pracy sklasyfikowanej jako językoznawcza. Mam na myśli proporcje używanych pojęć.

W centrum uwagi jest student uniwersytecki, który nie jest rodowitym użytkownikiem języka angielskiego, ale który jest autorem anglojęzycznych tekstów akademickich. Taki student-autor ma złożoną tożsamość. Jest ona złożona, ponieważ składać się na nią mogą liczne tożsamości. Dzięki metodom badawczym, zastosowanym w tym projekcie, Habilitantka próbuje opisać „konceptualizację” tychże tożsamości. W związku z tym, całe przedsięwzięcie jest projektem przede wszystkim „tożsamościowym” i na tyle, na ile autorska tożsamość łączy się lub przenika z językiem jest też zajęciem językoznawczym. Autorka określa swoje stanowisko, stwierdzając:

„W tej książce, skupiam się na elementach pozajęzykowych dyskursu, takich jak, aspekty ideologiczne, społeczne, a w szczególności kulturowe, które mają istotny wpływ na to, jak ludzie organizują i komunikują swoje myśli i pomysły czytając i pisząc.” (s. 27, tłum P. T.)

Powyższa deklaracja i lektura książki nie pozostawiają wątpliwości, że język jest tutaj jedynie tłem, jeśli nie marginesem, dla rozważań pozajęzykowych.

Teoretyczne podstawy pracy zostają wyłożone w rozdz. 1 zatytułowanym *Język, kultura i tożsamość*. Jest to rozdział najdłuższy i jednocześnie jest on bardzo skondensowany jeśli chodzi o jego materię teoretyczną. Treść tego rozdziału stanowi robiąca wrażenie długa lista stanowisk badawczych i teorii dotyczących szerokiego spektrum zagadnień, a jednocześnie kwestii o bardzo ogólnym znaczeniu dla samego języka. Przykładowo, „dyskurs” jest zdefiniowany jako zjawisko wielo-: wymiarowe, modalne czy funkcyjne (s. 22). Autorka niejako potwierdza w ten sposób problem ze zdefiniowaniem tego pojęcia, które w zasadzie może być wszystkim. Dla dyskursu najważniejsza jest jego analiza (DA). Z kolei na analizę

dyskursu zostaje nałożona perspektywa krytyczna (CDA), której zadaniem jest tworzyć, utrzymywać, podważać i zmieniać społeczny status quo (s. 23). Oprócz badań nad dyskursem, Autorka przywołuje różnorodne podejścia do badań nad tekstem i gatunkiem. W ramach ogólnie pojętej akwizycji drugiego języka (*Second Language Acquisition – SLA*) oraz angielskiego jako drugiego języka (*English as a Second Language – ESL*), Autorka przywołuje nieostry podział na pierwszy/ drugi język (L1/L2) oraz pierwszą/ drugą kulturą (C1/C2) (s. 30), jak również przemieszanie języka z kulturą (s. 32). Z punktu widzenia badań językoznawczych podziały te są istotne, gdyż stanowią tło dla analiz sposobów i możliwości nawigacji użytkowników języków (i kultur) pomiędzy nimi w trakcie aktu komunikacji ustnej i/lub pisemnej. Sama kultura, z konfiguracjami w które wchodzi z innymi kwestiami, urasta do ważnego problemu badawczego, opisanego w podrozdziale 1.3.

Przez większą część rozdz. 1 obecność Autorki jest słabo zauważalna. Przede wszystkim ogranicza się do przedstawienia licznych modeli teoretycznych, które przypuszczalnie mogą być pomocne w dalszej analizie. Piszę „przypuszczalnie”, ponieważ nie odnajduję w początkowej części żadnych wyjaśnień, dlaczego licznie przywoływane stanowiska (dotyczące różnych kwestii) są w tej pracy niezbędne. Dla przykładu, bez uzasadnienia, nie dostrzegam roli „dychotomii kultura/ natura” F. Boasa (s. 35) w tej pracy. Podobnie, przywołanie w tej pracy de Saussure’a (strukturalista) lub Peirce’a (semiotyk) nie jest dla mnie jasne. Wkład obu w semiotykę jest znany, ale jaki jest ich związek z pisaniem akademickim w wykonaniu studentów? Jak do pisania akademickiego ma się rosyjski formalizm, Szkoła Praska, czy „analiza kultury jako zjawiska semiotycznego” w ujęciu Geertza (1973) i/lub Ryle’a (brak w bibliografii) (s. 40)? Autorka powinna połączyć wskazany przez siebie aspekt teoretyczny z jej późniejszą analizą. Jest to o tyle ważne, że większość przywoływanych autorów i ich publikacji ma jedynie rok publikacji bez stron. Ten globalny sposób odniesień metonimicznie kompresuje potencjalną nieskończoność informacji możliwych do przywołania. Byłoby jednak wskazane, żeby zejść do poziomu bardziej konkretnego, podać strony przywoływanego fragmentu tekstu lub ew. podać krótki cytat. Autorka równie długo nie eksponuje swojego stanowiska wobec przywoływanych teorii lub modeli, jedynie je referując.

Dopiero podrozdział 1.3.4 *Kultura jako system uczestnictwa i przynależności* rozpoczyna się nawiązaniem do kluczowego problemu całego projektu. W podobny sposób należałoby włączyć do pracy pozostałe podrozdziały. Wyraźnie ten podrozdział jest lepiej dopasowany do całości. Również tutaj Autorka wykazuje większą aktywność w pierwszej osobie. Zwraca ona uwagę na historię życia i osobowości danego autora, często pomijaną w badaniach tego typu (s. 51). Według Habilitantki te dwa aspekty pomagają kształtować unikalny „głos” autora, powodując, że każdy tekst akademicki stanowi akt tożsamości (s. 51). Swoją opinię Habilitantka przedstawia graficznie w postaci klarownego modelu autorskiej „samoreprezentacji” w tekstach akademickich (s. 52). Proponuje metodę badawczą, zgodnie z którą osobiste narracje stanowią istotne sposoby wglądu w procesy leżące u podstaw rekonstrukcji tożsamości u dwujęzycznych dorosłych osób. Narracje autorów uważa za wiarygodne i pouczające źródła informacji, na podstawie których można zrekonstruować jaźń uczestniczącą w przekraczaniu granic językowych i kulturowych (s. 59).

Intencją Autorki jest eksplorowanie sposobów przeciwstawiania się konwencjom pisania charakterystycznym dla poszczególnych społeczności dyskursywnych. Sposobem przeciwstawiania się tym konwencjom dla studenta-autora jest jego „agensywna moc/siła” (*agentive power*). Eksplorowana tożsamość autorska ustanawiana jest poprzez różne „jaźnie” przyjmowane przez piszących w trakcie produkcji tekstu (s. 56). Habilitantka zakłada, że aspekty tożsamości piszących są splecione i ewoluują wraz z ich życiowym doświadczeniem

i przyrostem wiedzy w ramach zmiennych kontekstów retorycznych. Dla Autorki, zarówno uczenie się języka obcego, jak i pisanie w języku obcym to nieprzerwany proces rekonstrukcji tożsamości (s. 58). Pozytywnie oceniam tę inicjatywę badawczą Habilitantki.

Nie jestem natomiast przekonany co do istoty wyводу o dynamicznie zmieniających się tożsamościach osób znajdujących się pomiędzy L1/L2 i C1/C2. Opisana sytuacja dotyczy osoby mówiącej L1 i pochodzącej z C1, która musi funkcjonować w L2/C2. Osoba ta musi dokonać licznych i znacznych dostosowań, które wymagają sporego wysiłku. To prawda, że uczenie się/ przyswajanie L2 to złożona i dynamiczna sytuacja. Według Habilitantki, osoba ta jest niejako „zmuszona” do zrekonstruowania swojej tożsamości. Aby wpasować się w liczne społeczne i instytucjonalne interakcje, przyjmowane są liczne tożsamości, będące w ciągłej interakcji i w potencjalnym konflikcie ze sobą. Autorka twierdzi, że jest to sytuacja charakterystyczna dla osób przechodzących z L1/C1 do L2/C2. Moim zdaniem, społeczne i instytucjonalne interakcje wewnątrz każdego L/C mogą „wymuszać” podobną zmienność tożsamości (jeśli mamy się trzymać tego terminu). Wręcz każda sytuacja, interakcja i kontekst wewnątrz L/C mogą wymagać jakiegoś dostosowania się (student – wykładowca, uczeń – nauczyciel, pacjent – lekarz, osoba młoda – osoba starsza, szef – pracownik itd.). Ponadto, może to być jedynie „dostosowanie się”, a nie aż „zmiana tożsamości”.

Nawiązując do wcześniejszego cytatu (s. 27), odnotuję jeszcze jedną kwestię. Jak sama Autorka twierdzi, „aspekty ideologiczne”, obok kulturowych, stanowią cel badań. W tym podejściu, istotą akademickiego pisania są społeczne i instytucjonalne nierówności i walka z nimi. Kluczowym terminem staje się „opresja”, a właściwie „opresje”, jakim poddany jest nierodowity użytkownik angielskiego, „zmuszony” do tworzenia tekstów akademickich po angielsku. Konflikty i tarcia pojawiają się kiedy tło kulturowe studenta nie pasuje do dominujących modeli dyskursu akademickiego. Za van Dijkiem Autorka twierdzi, że różnice dyskursywne mogą być zaakceptowane lub powodować nieporozumienie i konflikt, a nawet dominację, wykluczenie i opresję wobec mniej potężnych (s. 28). Podczas gdy „dominacja” angielskiego nad innymi językami jest faktem, a „presja” do pisania akademickiego po angielsku jest więcej niż faktem, moim zdaniem, nadal nie stanowią one jakiegokolwiek „opresji”. Nie jest dla mnie jasne, co w kontekście pisania akademickiego motywuje stosowanie przez Autorkę terminów, takich jak: „marginalizacja”, „związki władzy”, „wyzwolenicza siła tożsamości”, „wyobcowanie”, „wykluczenie” itp. Ponieważ angielski ma status języka dominującego, to właśnie ten język rzekomo przyczynia się do wyobcowania i wykluczenia studentów spoza kręgu anglojęzycznego i ogranicza „studentom korzystanie ze wszystkich, łącznie z rodzimymi, zasobów kulturowych w procesie czytania i pisania” (autoreferat, s. 7). W mojej ocenie jest to diagnoza nietrafiona. Tysiące studentów-cudzoziemców, corocznie przyjeżdżających do szkół językowych i na uniwersytety w krajach anglojęzycznych, przeczą tezie o „opresji”. Przywołany przykład książki *Imprisoned in English* Anny Wierzbickiej (2014) również nie potwierdza tezy o opresyjnym charakterze angielskiego. Wierzbicka trafnie zwraca uwagę głównie rodowitych użytkowników angielskiego (jednocześnie humanistów) na fakt, że ich percepcja i konceptualizacja jest „skrzywiona” przez ich własny język i jednocześnie język opisu. Jednak „skrzywienie” rodzimych użytkowników angielskiego nie ma nic wspólnego z „opresją” reszty ludzkości.

Ideologiczna agenda Autorki przesłania jej również przesadne stosowanie wybranych środków wyrazu, np. przymiotnika *social* ‘społeczny, socjalny’. Niektórzy badacze dyskursu używają tego słowa jak przecinka, bez większego zastanowienia. I tak, w monografii „pisanie jest społeczną praktyką” (s. 45). Pisanie jest praktyką – zgoda, ale dlaczego społeczną? W dwóch sąsiednich akapitach na s. 45, Autorka używa wyrazu *social* siedem razy (np. *social practice, social transformation, social dimension, social relations*). Przy tak częstym użyciu i różnorodności kolokacyjnej, przymiotnik ten staje się wyrazem posiłkowym z minimalnym, jeśli w ogóle, znaczeniem.

W rozdz. 2 i 3 można odnotować zasadniczy zwrot ku kluczowemu zagadnieniu pisania akademickiego. Oba rozdz. 2 i 3 podobnie jak rozdz. 1 cechuje eklektyzm i spora ilość wątków jedynie zasygnalizowanych, bez możliwości ich pełniejszej eksploracji ze względu na ograniczenia rozdziału. Autorka odwołuje się tutaj do początków pisma w ogóle, ale również sporo miejsca poświęca wyższości komunikacji ustnej nad pisemną, przywołując Homera (s. 71). Dalej szczegółowo omawia punkt po punkcie Luria (1976), co ilościowo obciąża rozdz. 2. Uważam, że zakres sygnalizowanych tematów jest za szeroki: różnego rodzaju historyczne konwencje pisania, tradycja islamska (Koran – z błędną datą powstania VII w. „BC” – powinno być „AD”). Od tego Autorka przeskakuje do istotnych elementów pisania wypracowań (s. 74–75), po czym znowu na krótko przechodzi do „problemów ze znaczeniem” (2.2.1 s. 75–77), jednak wymienia tylko Lyonsa (1969, 1977) w kontekście denotacji, co słyca wywołany temat „problemów ze znaczeniem”. Kulturowe zainteresowania Autorki są odzwierciedlone w krótkiej dyskusji etnograficznej teorii Malinowskiego. Autorka jakby poszukiwała oparcia kulturowego dla późniejszych dywagacji na temat studentów-autorów pochodzących z różnych kultur (co jak się okaże nie jest potrzebne w tej pracy). Dalszemu pogłębieniu dociekań kulturowych nie pozwala jednak nagle pojawienie się Fairclougha, co oznacza kolejne przypomnienie czytelnikowi o „społecznym zaangażowaniu pisania” (s. 80). Pozytywnie odnotowuję natomiast porównanie polskich i angloamerykańskich strategii retorycznych. Ale ponownie odczuwam niedosyt, gdyż brakuje tutaj pogłębionej analizy. Wiele wątków serwowanych przez Autorkę pojawia się i kończy nagle. Końcowa część rozdz. 2 poświęcona jest tzw. „metadyskursowi”. W tym eklektycznym rozdziale Autorka zmierza do wykazania wpływu L1 i C1 na autorskie „samoreprezentacje” bez względu na to, czy teksty są pisane w ich pierwszym, czy drugim języku. Według Autorki, piszący wykazują tendencje do przekazywania myśli sposobami typowymi dla ich własnej kultury (C1). Świadczą o tym ślady metadyskursu, które zostawiają w swoich tekstach.

Rozdz. 3 ma przybliżyć czytelnika do kluczowej analizy tekstów akademickich, ale zanim to nastąpi oferuje sporą mieszankę wątków. Autorka zwraca uwagę na konwencje dominujące w pisaniu akademickim w tradycji anglosaskiej. Utrzymuje, że nierodowici autorzy, od których wymaga się pisania i publikowania w obcym dla nich języku angielskim, w dalszym ciągu używają normatywnych standardów swoich własnych języków kiedy piszą po angielsku. W konsekwencji zostają marginalizowani wewnątrz wspólnoty akademickiej (s. 99). Autorka proponuje w takiej sytuacji „poszukiwanie środków komunikacji do dialogu międzykulturowego i do poprawy warunków globalnej wymiany akademickiej informacji” (s. 99). Pytanie: jak spełnić tak ambitny postulat? Duża część rozdz. 3 poświęcona jest aspektom kulturowym. Z jednej strony Autorka przybliży stanowiska Hofstede (1997) (porównanie kultur zachodnich, wschodnich i afrykańskich) i Hsu (1985) (chińskiego psychologa i antropologa). Z drugiej dodaje swoje własne doświadczenia akademickie z USA (np. studenci z Bliskiego Wschodu piszący teksty akademickie) (s. 101, 105). Szkoda, że są to jedynie krótkie wzmianki. Inne aspekty kulturowe dzielące autorów anglojęzycznych od nierodowitych użytkowników, to: (bez)pośredniość, strategie zachowania twarzy, indywidualizm, kolektywizm, kultury „bezpośrednie” i „pośrednie”. Szczegółowa diagnoza różnic pomiędzy stylami akademickim w różnych kulturach pojawia się dopiero na s. 109. Ta część rozdz. 3 jest niewątpliwie interesująca. Ostatni podrozdział (3.5) *Angielskie wypracowanie akademickie* zaczyna się od historii retoryki i wypracowań w j. angielskim. Dalej Autorka przechodzi do porównania organizacji tekstów akademickich napisanych po angielsku i w innych językach. Poziomy „czytelności” (*readability*) wypracowań napisanych po angielsku przez polskich studentów oraz polskich wersji tych tekstów napisanych przez tę samą grupę studentów zostały zmierzone odpowiednio za pomocą indeksu Gunning fog i jego polskiego odpowiednika indeksu FOG-PL. Różnice w preferowanych stylach zostały wyszczególnione. Zakończenie tego rozdziału akcentuje inny aspekt: społecznych

i instytucjonalnych ograniczeń nałożonych na użycie języka (s. 119) oraz ideologii promowanych przez ludzi dzierżących władzę, rzekomo wpływających na to „czego i jak uczyć” (s. 121).

Rozdz. 4 stanowi zwieńczenie projektu. Pomijając wstępne meandry i kolejne przemieszanie wątków, w podrozdziale 4.4 Autorka przechodzi do omówienia przyjętych metod badawczych. Na podstawie opisu, należy stwierdzić, że zebranie danych było zakrojone na szeroką skalę. W ramach przyjętej procedury zbadane zostały wypracowania (pisane pod kontrolą), kwestionariusze (skrócone i rozszerzone, zawierające pytania otwarte i zamknięte) oraz przeprowadzono wywiady, zwane „aktywnymi wywiadami”, które zezwalają na równe uczestnictwo obu stron wywiadu. Te ostatnie prowadziły do rekonstrukcji autobiograficznej przeszłości studenta-autora. W badaniach wzięło udział 30 ewaluatorów, którzy przeszli sesje ratingowe w celu zapewnienia rzetelności oceny. Zastosowane zostało studium pilotażowe. Dwóch ewaluatorów oceniało tę samą próbkę, a w przypadku dużych rozbieżności ocen, daną próbkę oceniał trzeci ewaluator. W części analitycznej połączone zostały dwa instrumenty badawcze: analiza ilościowa próbek tekstów i kwestionariuszy oraz interpretacje jakościowe wywiadów. Bardzo dokładnie została wykonana analiza ilościowa, polegająca na bardzo szczegółowych wyliczeniach statystycznych trzech rodzajów głosu dla dyskursywnych parametrów (płeć, dyscyplina akademicka, narodowość, kompetencja językowa, kompetencja w pisaniu). Na podstawie otrzymanych wyników, głos D (odpersonalizowany) jest głosem dominującym w przeprowadzonych analizach. Osiągnięte wyniki pozwalają Autorce na stwierdzenie zależności pomiędzy poszczególnymi parametrami. Mam zastrzeżenia do wniosków wyciągniętych na podstawie analizy jakościowej. Wywiady zostały przeprowadzone jedynie ze studentami ukraińskimi (przebywającymi w Polsce) i ich wyniki mają ograniczone zastosowanie. Wnioski, jakie wyciąga Autorka, na temat skrywania własnej autorskiej obecności i używania odpersonalizowanego głosu przez studentów ukraińskich nie są dla mnie w pełni przekonujące, gdyż pozyskane odpowiedzi mogą być motywowane bardzo różnymi czynnikami. Odpowiedzi wcale nie muszą być szczere. Mogą być celowo konstruowane na różne sposoby. Oparcie na jednej grupie narodowej studiującej na trzech uczelniach warszawskich jest mocno ograniczające. Niemniej jednak przyjmuję wyniki tych badań jako wkład Autorki w całościowe badania nad pisaniem akademickim. Uważam, że badania te wskazują na istotne czynniki, które do tej pory nie były brane pod uwagę przy akwizycji drugiego języka i akademickiego pisania. Stanowią też punkt odniesienia dla dalszych badań nad akademickim pisaniem.

Monografia oparta jest na obszernej literaturze przedmiotu. Niemniej jednak Autorka powinna dokonać pewnych modyfikacji. Książka nie dotyczy historii akademickiego pisania, więc obecność licznych starszych źródeł ujętych w bibliografii może budzić wątpliwość, np.: Althusser (1971), Boas (1911, 1963), Barthes (1973), Britton (1970), Chomsky (1968), Culler (1973), Erikson (1968), Firth (1959), Freire (1968), Goodenough (1964), Labov (1972), Lévi-Strauss (1958, 1963), Lyons (1969). Nie wszystkie są niezbędne w tym projekcie. Sam Fairclough to 8 pozycji. Z kolei w pracy nie udało mi się zlokalizować nowszych i bezpośrednio z monografią związanych pozycji, takich jak: Allison (1995), Biber & Gray (2010), Flowerdew, L. (2005), Flowerdew, J. (2002, 2013), Gray (2010). Oczywiście Autorka może argumentować potrzebę korzystania również ze starszych publikacji. Jednak starsze debaty mogą być z powodzeniem zastępowane bardziej aktualnymi. Na przykład, zamiast archiwalnej już debaty pomiędzy Piagetem (1977) i Chomskym (1968) na temat akwizycji języka (s. 35), Autorka powinna odnieść się do głośniejszej i aktualnej debaty na ten sam temat pomiędzy Pinkerem (1994) a Evanssem (2014), których w bibliografii brak.

Podsumowując moją ocenę osiągnięcia naukowego, stwierdzam, że nie jest ona jednorodna. Dostrzegam w monografii ułomności głównie dotyczące konstrukcji narracji. Bardzo liczne

wątki podjęte przez Autorkę są luźno ze sobą związane. Brakuje też wskazania związków tych wątków z kluczowym tematem monografii. Przeszacowany został wpływ (ciekawych) aspektów kulturowych mocno podkreślanych na początku książki w konfrontacji z ograniczonym wpływem aspektu kulturowego wynikającego z badania. W projekcie został także wykorzystany wątek ideologiczny (opresja, marginalizacja, dominacja), który trudno jest wesprzeć wynikami badania. Wątek ten zajmuje sporo miejsca. Zamiast niego, Autorka mogłaby eksplorować inne pola, bardziej zbliżone do języka. Jednocześnie jestem też świadom ogromu pracy włożonej w tę monografię. Podjęta w książce problematyka badawcza jest związana z aktualnymi kierunkami i programami badań naukowych w ramach lingwistyki stosowanej, analizy dyskursu i pisania akademickiego. Te i dalsze badania nad pisemnym dyskursem akademickim są uzasadnione i pożądane. Podstawy teoretyczne monografii, z którymi można polemizować, są wyraźne i solidne. Autorka wykazuje doskonałą orientację w wielu aspektach różnych teorii, modeli i aplikacji. Prace analityczne zostały wykonane rzetelnie w oparciu o klarownie przedstawioną metodologię. Autorka w sposób bardzo pewny dokonuje prezentacji różnych sądów, stawia śmiało tezy i eksponuje wnioski badawcze. Nie bez znaczenia dla oceny monografii jest jej język. Autorka wykazuje bardzo dobre opanowanie tego narzędzia. Udało mi się odnotować tylko kilka potknięć gramatycznych (s. 15, 46, 53, 55, 75, 119, 146, 180, 185). Biorąc pod uwagę również moje ograniczenia w całościowej ocenie tej pracy mogące generować pewne wątpliwości, stwierdzam, że przedstawiona do oceny monografia p. dr Lehman zasługuje na ocenę pozytywną.

3. Ocena aktywności naukowej (po uzyskaniu stopnia doktora)

Aby ocena pozostałego dorobku naukowego Habilitantki była w ogóle możliwa, należy dokonać higieny przedłożonych do recenzji materiałów ze względu na zastany nieporządek. Przede wszystkim, Habilitantka powinna wyraźnie oddzielić publikacje podlegające ocenie od tych, które nie mogą być oceniane. W szczególności chodzi o publikacje z 2014 r. Nie jest oczywiste, które z nich zostały opublikowane przed, a które po uzyskaniu doktoratu. W ewaluacji nie biorę pod uwagę następujących 5 artykułów opublikowanych przed 2014 r.: poz. 1 (II/A), poz. 2 (II/A), poz. 1 (II/B), poz. 2 (II/B) i poz. 3 (II/B) (Załącznik nr 4 – „wykaz opublikowanych prac naukowych”).

W przedłożonych mi dokumentach brak jest poz. 10 (II/B):

Lehman, Iga M. 2016d. „Rola kontekstu kulturowego w dyskursie akademickim” w: Beata Mazurek-Kucharska (red.) *Przedsiębiorczość i Zarządzanie*, tom XVII zeszyt 7, cz. I, Warszawa: Wydawnictwo SAN, s. 209–219.

W wykazie opublikowanych prac naukowych odnotowałem też sporą liczbę uchybień technicznych, głównie polegających na błędach Habilitantki w tytułach swoich publikacji:

Poz. 7 (II/A): brak wyrazu *affective* pomiędzy wyrazem *individual* a *factors* w tytule artykułu.

Poz. 3 (II/B): brak wyrazu *Anglo-* przed *American* w tytule.

Poz. 5 (II/B): błędnie zapisany tytuł artykułu. Zamiast:

„Positioning and social identification ...” powinna być odwrotna kolejność.

Poz. 11 (II/B): przedstawione wyrazy w tytule. Jest: “Multilingualism, Multiculturalism ...”. Kolejność powinna być odwrotna.

Poz. 14 (II/B): w tytule artykułu w wykazie użyty został wyraz *on*. W tytule artykułu jest *of*.

Poz. 12 (II/B) i poz. 13 (II/B) (brak w dokumentach) to abstrakty opublikowane w księgach abstraktów. W ogóle nie powinny być ujęte w wykazie publikacji oddawanych do oceny.

Ostatecznie, w ewaluacji biorę pod uwagę **14 artykułów/ rozdziałów** (opublikowanych w i po 2014 r.) z puli publikacji przedłożonych mi do oceny.

1. poz. 3 (II/A): (2014) "The role of identity in student writing in English and in Polish". *Kwartalnik Neofilologiczny* LXI (3): 601–611. [10 stron]

Artykuł stanowi omówienie wyników własnego studium jakościowego, mającego na celu przetestowanie słuszności hipotezy: każdy tekst akademicki jest aktem tożsamości. W akcie tym „autorska jaźń sama się konstytuuje, jak również jest konstytuowana”. Zawartość tematyczna tego artykułu pokrywa się z tematyką monografii. Poruszane są tutaj te same kwestie: „tożsamość”, „autobiograficzna jaźń”, „osobiste doświadczenia”, „jednostkowa jaźń”, „zbiorowa jaźń” itd. Autorka deklaruje omówienie czynników, które wpływają na poziom autorskiej obecności w tekście akademickim oraz metody językowe używane przez piszących dla osiągnięcia swojego celu (s. 603). Wartość dodana wynikająca z tej publikacji to fakt, że jest to raport dotyczący innego doświadczenia niż to opisane w książce (inne grupy studentów). Badaczka próbuje zidentyfikować sposoby służące do „zespalandia” i „rozcieńczenia” autorskiej obecności w tekście akademickim.

2. poz. 4 (II/A): (2015) "Power relations and identity construction in didactic discourse: a Polish-English comparative study". *Kwartalnik Neofilologiczny* LXII (4): 557–566. [9 stron]

W artykule Autorkę interesuje formowanie „autorskiej jaźni” studenta-autora, zorientowanej na perspektywę czytelnika. Podobnie jak poprzedni artykuł, ten również oparty jest na wynikach, jak to określa Autorka, „pół-etnograficznego” (*semi-ethnographic*) badania. Podkreślony jest tutaj silny wpływ „kontekstu społecznego”, szczególnie „relacji władzy” na formowanie autorskiej jaźni. W artykule obecny jest wątek dotyczący ograniczeń społeczno-kulturowych i instytucjonalnych nałożonych na student-autora. Wątek ten jest eksplorowany w monografii. Niniejszy artykuł jedynie kładzie większy nacisk na jeden element całego wątku, który Autorka w zasadzie powiela. W tym artykule, zauważam dodatkowe zainteresowanie Autorki aspektem kulturowym (Malinowski, 1935), który przyczynia się do formowania autorskiej tożsamości. Jednak centralny nurt tej publikacji zdominowany jest „napięciami” doświadczanymi przez studenta-autora ze strony wymogów instytucji, w jakiej studiuje, i swoich nauczycieli (s. 561). Ten wątek został także wykorzystany w monografii. Wydaje się, że w tym badaniu, jak również opisanym w pkt. 1 (powyżej) brały udział te same dwie grupy studentów, co nie jest żadnym problemem. Natomiast opisy grup w obu publikacjach należałoby jednak zróżnicować lub dodać stosowną informację o ich powieleniu. Na s. 606 w art. 1 i na s. 562 w tym art. opisy są identyczne.

3. poz. 5 (II/A): (2016) "The application of adjective semantic space to the assessment of the self and others as effective/ineffective negotiators". *Kwartalnik Neofilologiczny* LXIII (1): 84–92. [8 stron]

Współautorstwo z Beatą Mazurek-Kucharską, szacowany udział 50%.

Niniejszy artykuł wyróżnia się od ww. publikacji zakresem tematycznym i badawczym. Dotyczy wyników eksperymentu o charakterze psychologicznym, przeprowadzonego przy udziale setki młodych osób na stanowiskach kierowniczych i mierzącego wybrane aspekty samooceny i oceny dokonanej przez innych. Ocena ma dotyczyć „interpersonalnej atrakcyjności” przy jednoczesnej efektywności partnera w trakcie negocjacji w parach. Jak twierdzą Autorki, artykuł dotyczy „aktu negocjacji”, który leży na pograniczu dyscyplin: zarządzania, psychologii, komunikacji i językoznawstwa (s. 85). Sama „gra” (s. 88–89) jest ciekawa i oczywiście wymaga użycia języka. Jako językoznawca, nie jestem jednak w stanie określić wpływu tego zadania na rozwój językoznawstwa.

4. poz. 6 (II/A): (2017) "The reconstruction of the identity of bilingual authors through first-person telling: gain or loss?" *Kwartalnik Neofilologiczny* LXIV (2): 181–190. [9 stron]

Artykuł dotyczy mechanizmów leżących u podstaw konstruowania tożsamości piszących w drugim języku. W centrum zainteresowania Autorki są „historie życia” (*life stories*) autorów wykonujących olbrzymi wysiłek, aby „stać się zasymilowanymi z nowym językiem i kulturą”. Analizie poddane zostają wspomnienia Ewy Hoffman i jej opowiadania w pierwszej osobie. Założenia teoretyczne są takie same, jak te przyjęte w art. 1 i art. 2 (pisanie to socjo-kulturowa praktyka, piszący są ograniczeni zewnętrznie itd.). Jednak nie tylko założenia teoretyczne się zająbiają. Powielane są również fragmenty tekstu. W niniejszym artykule fragment zaczynający się od „My approach ...” do „... and power” (s. 182) jest prawie identyczny z fragmentem w książce na s. 42–43. Idąc dalej, uważny czytelnik napotyka kolejne przykłady fragmentów (s. 184–185) bardzo podobnych lub identycznych z tymi w książce na s. 60–61. Nie mogę uznać takich przypadków jako omyłkowe przeklejenie (się) tekstu, ponieważ Autorka miejscami interweniuje, wymieniając pojedyncze wyrazy lub frazy na inne bliskoznaczne, czy też modyfikując szyk zdania. Niestety, dalej nie jest lepiej. Ostatnie dwie i pół strony (s. 187, 188 i część 189) znalazły się w nieznacznie zmienionej formie w monografii na s. 65, 66 i częściowo 67. Nie odnajduję w monografii na ww. stronach jakiegokolwiek informacji Autorki o czerpaniu z wcześniejszego artykułu.

5. poz. 7 (II/A): (2018) “Culture-specific and individual affective factors in professional communication”. *International Review Pragmatics*. [18 stron]

Współautorstwo z Robinem Andersonem, szacowany udział 50%.

W tym artykule Autorzy „rozważają miejsce j. angielskiego w zglobalizowanych społeczeństwach” (abstrakt). Pojawia się niespotkane dotąd określenie – hegemonia – jakim określają status tego języka w odniesieniu do jego nauczania, uczenia się i użycia. Punkt wyjścia do rozważań jest już jednak znany z wcześniej omawianych publikacji: potrzeba wzięcia pod uwagę socjo-kulturowych i indywidualnych czynników obecnych w uczeniu się i użyciu angielskiego jako języka globalnego. Odrzucony jest jeden z tradycyjnych poglądów na temat uczenia się i użycia angielskiego, jako akwizycji określonego zestawu umiejętności kognitywnych i opanowania gramatyki w ściśle określonych kontekstach pedagogicznych. Zastąpiony zostaje innym poglądem o niejednorodności pojęcia uczenia się i użycia języka. Do celów proceduralnych ważniejszy jest jednak inny aspekt tego artykułu. Przy jego dokładnej analizie zauważalne są duże podobieństwa z fragmentami monografii (niniejszy artykuł figuruje w bibliografii książki, a więc został opublikowany przed monografią). Wyszczególnienie wszystkich detali nie jest tutaj możliwe. Oceniam, że znaczna część stron 2–12 artykułu znalazła się w monografii w różnych jej częściach (s. 96–107). Wspólne fragmenty to zarówno tekst główny, jak i obszernie cytaty, tabele, stopki itp. Naturalnie, Autorka dokonała w monografii różnego rodzaju zabiegów, zastępując mniej istotne fragmenty tekstu wyrażeniami synonimicznymi, parafrazując wcześniejszy tekst lub zmieniając kolejność wypowiedzi. Brak jest w monografii informacji o pochodzeniu podobnych lub identycznych fragmentów. Jedyne raz na s. 105, Autorka czyni odniesienie do (Lehman and Anderson 2018), kiedy omawia pojęcie „twarzy”. Nie odnotowałem żadnych innych informacji dotyczących zapożyczeń. Trudno jest przyjąć ten i poprzedni artykuł jako oddzielne publikacje.

6. poz. 4 (II/B): (2015) “Academic identities: individual and collective ‘selves’”. W: Anna Duszak i Grzegorz Kowalski (eds.) *Academic (Inter)genres: between Texts, Contexts and Identities*. Warszawa: Peter Lang, s. 167–187. [17 stron]

Tematycznie artykuł pokrywa się w całości z problematyką omawianą w monografii. Podjęte w artykule zagadnienia to: „autorska tożsamość”, „głos autora”, „indywidualna jaźń”, „zbiorowa jaźń” itd. Celem jest wzbudzenie zainteresowania „głosem autora”, widzianym jako konstruującym i konstruowanym w dyskursie. W akcie konstrukcji tożsamości udział

biorą indywidualne i środowiskowe czynniki. Niestety, ponownie, można odnotować spore podobieństwa między tekstami niniejszego artykułu a monografią, zwłaszcza, że podjęte tematy się pokrywają. Na przykład, cała s. 168 jest możliwa do zidentyfikowania na s. 50 i 51 monografii. Dwa kolejne akapity artykułu na s. 169, w ich znacznej większości, są dostępne na s. 27 monografii. Prawie cała s. 171 także została wykorzystana w monografii na s. 48 i 49. Znaczna ilość wspólnego tekstu w obu publikacjach nie pozwala mi na zaliczenie tego artykułu jako kolejnej publikacji w dorobku Habilitantki.

7. poz. 5 (II/B): (2015) "Social identification and positioning in academic discourse: an English-Polish comparative study". *Academic Journal of Modern Philology* 4: 65–71. To krótki artykuł, liczący zaledwie ok. 6 stron. Tematyka podjęta w tej publikacji pokrywa się z tematyką monografii i części ww. artykułów. Podjęte zagadnienia to: „dyskursywna analiza obecności autora w tekstach akademickich”, „dynamiczna natura tożsamości piszącego”, „różne jaźnie przyjmowane w trakcie pisania”, „tożsamość autora jako dynamiczny koncept”. Na s. 67 i 68 znajduje się krótki opis grup użytych w eksperymencie. Jest to dokładnie ten sam opis, co w artykułach 1 i 2 powyżej. W bibliografii niniejszego artykułu, jak i w samym artykule brak jest informacji chociażby o wcześniejszym artykule z 2014 r.

8. poz. 6 (II/B): (2015) "Dual voicing of Asian American writers: the case of Amy Tan". *Scripta Neophilologica Posnaniensia* XV: 121–135. [13 stron]
Autorka zwraca uwagę na niedostatek w istniejącej literaturze zainteresowania „alienacją”, „nieodpowiedniością”, „wykluczeniem” doświadczanym przez autorów, którzy nie poddają się „dominującym narracjom”, pisząc o sobie i swoim życiu. Przykładem dla Autorki jest Amy Tan (amerykańska pisarka chińskiego pochodzenia). Typologia i spostrzeżenia Lanigana (2012) (s. 122–123) są nowością zawartą w tej publikacji. Natomiast wybrane dalsze porcje tekstu służą Autorce do budowania innych publikacji. Na przykład: znaczna część tekstu ze s. 125 znajduje się także w monografii na s. 102 i 103. Jednocześnie jeden z fragmentów ze s. 125 znajduje się również w artykule nr 5 na s. 7 i 8. Oba diagramy ze s. 125 i 126 są ponownie zastosowane w monografii na s. 102. Inne fragmenty ze s. 126 i 127 (lub ich gł. wątki) pojawiają się (po niewielkich przeróbkach) na s. 105 i 106 monografii. Wątki dotyczące A. Wierzbickiej (z cytatem) i E. Hoffman (z cytatem) są obecne w monografii na s. 63 i 65. Tytułowe studium przypadku Amy Tan jest oryginalnym wkładem Autorki do tej publikacji. Z tym, że jest to skromny wkład (ok. 2 strony). Po odjęciu obszernych cytatów z Tan (2008), pozostaje ok. 1 strony wyводу Autorki.

9. poz. 7 (II/B): (2015) "Identifying and repairing coherence breaks in FL student written discourse". *Scripta Neophilologica Posnaniensia* XV: 137–146. [9 stron]

Współautorstwo z Jerzym Zybertem, szacowany udział 50%.

Autorka, jak twierdzi, przeprowadziła badanie ujawniające błędy dot. „wykładników spójności” w studenckich tekstach akademickich. Badaniu zostali poddani studenci polscy i ukraińscy. Tekst ma charakter raportu z wykonanego zadania. Zawiera opisy tego zadania (*task*), instrukcje dla studentów i inne techniczne objaśnienia. Nie ma on charakteru właściwego dla artykułu badawczego. W konkluzji Autorzy stwierdzają, że dzięki odpowiednim ćwiczeniom przerwy w koherencji (*coherence breaks*) mogą być naprawione.

10. poz. 8 (II/B): (2016) "Cherry's contribution to the rhetorical theory for self-representation: *ethos* and *persona*. Does the 'real' self of the writer exist?" W: Kamila Ciepiela (ed.) *Identity in Communicative Contexts*. Frankfurt: Peter Lang, 187–198. [10 stron]

Celem jest wyjaśnienie rozróżnienia pomiędzy tytułowymi *ethos* and *persona* w ramach dyskursywnej konstrukcji pisarskiej jaźni, gdzie oba tytułowe pojęcia są traktowane jako

dynamiczne i dyskursywnie skonstruowane aspekty tożsamości autora. Jak wyżej, również istotne fragmenty tekstu obsługują dwie publikacje. I tak, na przykład, poczynając już od drugiej linii wstępu na s. 187, przechodząc do połowy s. 188, zakreślony tekst jest również obecny (niemalże w całości) na s. 52 i 53 monografii. Dalej, dolna połowa tekstu na s. 190 i kilka fragmentów ze s. 191 (w różnym, ale istotnym stopniu) są również widoczne w monografii na s. 53 i 54. I dalej, na s. 192, dwa fragmenty zostały również powielone w książce na s. 54 i 55. Diagram na s. 195 obsługuje kilka publikacji Habilitantki.

11. poz. 9 (II/B): (2016) "The influence of writing on thinking patterns and expression in a cross-cultural perspective". Opublikowane materiały pokonferencyjne, 3rd *International Linguistics and Language Studies Conference*. ISBN: 978-605-9207-28-7.

Tekst liczy jedynie ok. 4 stron. Z pewnością ogromna większość tego krótkiego tekstu stanowi także część monografii (s. 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 100, 102).

12. poz. 11 (II/B): (2017) "Academic identities and literacy practices: a few remarks on the influence of EAP instruction on the construction of disciplinary identities of Italian tertiary students". W: D. Gabryś-Barker, D. Gałajda, A. Wojtaszek i P. Zakrajewski (eds.) *Multiculturalism, Multilingualism and the Self*. Heidelberg: Springer, 139–152. [10 stron]

Współautorstwo z Robinem Andersonem, szacowany udział 50%.

Wkład Autorki to „omówienie wpływów indywidualnych i środowiskowych na kształtowanie się tożsamości akademickiej”. Zagadnienia, takie jak: „dwa kontrastywne poglądy na dyskursywną tożsamość”, „dyskursy lokowane wewnątrz instytucji kontrolujących”, „władza instytucjonalna”, „władza jako dominacja”, „relacje władzy pomiędzy wykładowcami a studentami”, „głos autora”, „indywidualna jaźń”, „zbiorowa jaźń” (s. 140–143) – to tematy wielokrotnie wykorzystane przez Autorkę, co też sama sygnalizuje na s. 142, 143. Nie odnajduję w tej publikacji nowych treści autorstwa Habilitantki.

13. poz. 14 (II/B): (2017) "Language use in cultural contexts: towards an integrative view of academic writer identity". W: K. Broś i G. Kowalski (eds.) *Discourse Studies – Ways and Crossroads*. Frankfurt: Peter Lang, 79–94. [11 stron]

Już sam wstęp do tego artykułu (s. 79) wygląda znajomo. Jest on także wstępem do rozdz. 1 monografii (s. 21). Jak wcześniej, nie ma tutaj mowy o przypadkowym przeklejeniu (się) tekstu, gdyż kilka wyrazów zostało zamienionych wyrazami bliskoznacznymi (np. *results > findings*). Dwa akapity (w znacznej większości) ze s. 80 są zawarte w monografii na s. 30. Autorka wymienia na dole s. 30 w książce niniejszy artykuł, ale robi to jedynie w kontekście jednego zdania („*What has been overlooked ...*”). Początek s. 81 również może być odnaleziony w monografii na s. 31 w nieco odświeżonej formie. Większa część tematyki, jak i samego tekstu ze s. 82 powtarza się na s. 31 i 32 książki. Zagadnienia omówione na s. 86 są też omówione na s. 138 monografii. Pomimo wysiłków, nie odnalazłem jakichkolwiek cech dystynktywnych tego artykułu.

14. poz. 15 (II/B): (2017) "Bicultural identity and literacy practices". W: R. Erguig, A. Boudlal, A. Sabil i M. Yeou (eds.) *Cultures and Languages in Contact IV*, 601–616.

ISBN: 978-9981-00-876-2 [14 stron]

Współautorstwo z Robinem Andersonem, szacowany udział 50%.

Artykuł dotyczy relacji pomiędzy akwizycją drugiego języka a konstrukcją tożsamości. Jest to tematyka omawiana przez Habilitantkę w pozostałych publikacjach. Kwestia zasadnicza, tj. niejednorodność konceptu tożsamości bilingwalnego użytkownika, jest stałym tematem Autorki. Ilustracją problemu jest przypadek Anny Wierzbickiej – nienowy w dorobku

Autorki. W monografii przypadek ten jest również omówiony ze szczególną uwagą na s. 62, 63, 64, na podstawie tej samej publikacji (*The Double Life of a Bilingual ...*). Jeśli chodzi o sam tekst niniejszego artykułu, jego znaczna większość podzielona na fragmenty została użyta w monografii na s. 44, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 64, 67.

4. Podsumowanie

Niewchodzące w skład osiągnięcia publikacje (wydane po doktoracie), to: 8 artykułów w czasopismach i 6 rozdziałów w monografiach zbiorowych (łącznie 14). 5 publikacji to artykuły z 50% udziałem Habilitantki. Przeważają teksty krótkie, do 10 stron (tylko 2 artykuły mają 17 i 13 stron), po uwzględnieniu 50% udziału Habilitantki w 5 przypadkach. Jeśli chodzi o czasopisma, są to: *Kwartalnik Neofilologiczny* (4), *Scripta Neophilologica Posnaniensia* (2), *International Review of Pragmatics* (1) i *Academic Journal of Modern Philology* (1). Wszystkie cztery są ujęte w części B aktualnego wykazu czasopism naukowych MNiSW (nieposiadające współczynnika wpływu IF). Wśród 14 ocenianych publikacji, 4 zostały opublikowane w *Kwartalniku Neofilologicznym*, w którym (za autoreferatem) od 2012 r. Habilitantka również pełni funkcje asystentki redaktora naczelnego i redaktorki naukowej.

Chociaż 14 ocenianych artykułów zostało sklasyfikowanych przeze mnie jako „podoktoratowe” ze względu na ich datę publikacji (2014 i później), należy jednak dokonać rewizji tej klasyfikacji. Po analizie treści tych artykułów, widać wyraźnie, że artykuły 1. poz. 3 (II/A) i 2. poz. 4 (II/A) są publikacjami wprost wynikającymi z doktoratu. Opis grup biorących udział w eksperymencie jest taki sam w obu artykułach, jak i w opublikowanej rozprawie doktorskiej na s. 4 (2014. *The Co-Construction of Authorial Identity in Student Writing in Polish and English*, *Studi@Naukowe* 25. Warszawa: WN IKLA, za autoreferatem s. 21). Jeżeli oba artykuły są umocowane tematycznie i tekstowo w doktoracie, nie powinny być oceniane jako publikacje podoktoratowe (w pełnym tego słowa znaczeniu), podobnie jak sam (opublikowany) doktorat.

Habilitantka uzyskała następujące parametry wg. poszczególnych baz:

Liczba cytowań	Publish or Perish: 7	Scopus: 3	Web of Science: 0
Index Hirscha	Publish or Perish: 2	Scopus: 1	Web of Science: 0

Inne osiągnięcia, to:

Pieczęć Doskonałości (*Seal of Excellence*), 2017, przyznana przez Komisję Europejską za propozycję projektu: *Authorial Identity in a Comparative Perspective. A Study of Student Writing across Cultures and Academic Disciplines*.

Wygłoszone referaty na międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych (po doktoracie): 19 konferencji (1 w Wielkiej Brytanii, 1 we Włoszech, 1 w Turcji, 1 w Maroku, 15 w Polsce – w tym 5 na macierzystej uczelni).

Wygłoszony 1 wykład plenarny i 1 wykład gościnny.

Przewodniczenie w komitecie organizacyjnym 3 konferencji, SAN.

5. Konkluzja

Cały dorobek Habilitantki (osiągnięcie, jak i inne prace nie wchodzące w skład osiągnięcia) jest jednotematyczny. W swoich publikacjach Autorka jedynie nieznacznie przeprofilowuje wiodący temat, nie odchodząc od głównego wątku. Szczegółowa analiza porównawcza tekstów, wymienionych w wykazie jako różne publikacje, wykazuje znaczne podobieństwa pomiędzy nimi. Naturalnie, Autorka ma prawo powielać wcześniej opracowane wątki i opublikowane teksty (pod pewnymi warunkami). Jednak w postępowaniu habilitacyjnym, ocenie podlega przyrost dorobku i wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej po doktoracie. Wkład ten powinien być znaczny. W rzeczywistości,

oceniany dorobek jest sztucznie pomnożony poprzez powielanie jednego tematu i tych samych partii tekstu w dwóch lub więcej publikacjach (najczęściej w jednym z artykułów oraz w monografii).

Poważnym problemem w tym postępowaniu jest powielanie znacznej ilości wcześniej opublikowanych przez Habilitantkę fragmentów tekstów bez właściwego ich oznaczenia. Każdorazowe wykorzystanie nawet lekko zmodyfikowanego fragmentu tekstu wcześniej przez siebie opublikowanego powinno być opatrzone odpowiednią informacją. Autorka nie oznacza (wskazanych przeze mnie) wykorzystanych fragmentów i nie wskazuje miejsca ich pierwotnej publikacji. We wstępie do monografii nie zamieszcza informacji o licznie zapożyczonych z innych swoich publikacji fragmentach. Również w autoreferacie i wykazie prac nie znalazłem stosownej informacji.

Ponadto, powielane fragmenty tekstu nie wskazują na fakt, że Autorka prowadzi sama ze sobą debatę i np. krytykuje/ modyfikuje wcześniej zajęte przez siebie stanowisko. Jak najbardziej możliwe jest weryfikowanie swoich wcześniejszych poglądów czy wyników badań pod kątem nowych ustaleń, odkryć i tworzenia nowej jakości. Tego rodzaju przesłanki w ocenianych publikacjach nie odnajduję. Chociaż sam doktorat nie podlega ocenie w niniejszym postępowaniu, zwracam uwagę na fakt, że Habilitantka nie powstrzymała się przed wykorzystaniem w monografii (np. s. 69–74) kilku fragmentów tekstu użytego w publikowanym doktoracie (s. 5, 7–9, 14, 15). Z kolei fragmenty te są współdzielone z jednym z artykułów (11 poz. 9 (II/B)).

Wchodzące w skład całościowego dorobku naukowego artykuły i osiągnięcie naukowe są przykładem sztucznego pomnażania liczby publikacji bez znacznego zwiększenia wkładu Habilitantki w rozwój językoznawstwa. Mając na uwadze powyższe, stwierdzam, że p. dr Iga Lehman **nie spełnia** wymogów stawianych w art. 16 ust. 1 Ustawy z dn. 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2003, nr 65, poz. 595) i zmieniającej ją Ustawy z dn. 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. 2011, nr 84, poz. 455), oraz w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 1 września 2011 r. W związku z tym **nie popieram** wniosku p. dr Igi Lehman o nadanie jej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.

Warszawa, 5 stycznia 2019 r.

P. Twardziś

Zgodność niniejszego odpisu
z oryginałem stwierdzam

28.05.2019

dnia 28.05.2019
WYDZIAŁ LINGWISTYKI STOSOWANEJ
UNIwersytetu WARSZAWSKIEGO
Specjalista

Małgorzata Cenajek

